

VODIČ ZA PROMOCIJU I PRIHVATANJE RODNO-SENZITIVNOG JEZIKA U SRBIJI, KOSOVU I ALBANIJ PREPORUKE I DOSADAŠNJA PRAKSA

VODIČ ZA PROMOCIJU I PRIHVATANJE RODNO- SENZITIVNOG JEZIKA U SRBIJI, KOSOVU I ALBANIJI

PREPORUKE I DOSADAŠNJA PRAKSA

Priredila
Ivana Stošić

Vranje, 2016.

**VODIČ ZA PROMOCIJU I PRIHVATANJE
RODNO-SENZITIVNOG JEZIKA**

Preporuke i dosadašnja praksa

Izdavač:

Romski centar za demokratiju

Priredila:

Ivana Stošić

Lektor:

Dizajn korica:

Priprema za štampu:

Štampa:

Tiraž:

1500 primeraka

Ovaj vodič realizovan je kao deo projekta
Upotreba rodno-senzitivnog jezika u Srbiji, Kosovu i Albaniji,
Romskog centra za demokratiju, za unapređivanje rodne ravnopravnosti,
koji je finansijski podržala fondacija *Olof Palme*.
Ovaj materijal je izbor priređivačice i ne mora nužno da predstavlja stav donatora.

Umnožavanje ovog materijala u celini ili delimično
dozvoljeno je, uz navođenje izvora.

Ovaj Vodič namenjen je, pre svega, zaposlenima u institucijama sistema, članovima Saveta za rodnu ravnopravnost, odbornicima/odbornicama i medijima, u Srbiji, Kosovu i Albaniji, a može poslužiti i u slučajevima kršenja prava na osnovu pola, statusa, rodnog identiteta...

Sigurna sam da će Vodič biti dobar instrument za osveščivanje značaja rodno-senzitivnog jezika, kod pomenutih ciljnih grupa i da će im upoznavanje sa temama koje Vodič obrađuje postati obaveza u budućnosti.

Smatram da je Vodič samo uvod u obuke o primeni rodno-senzitivnog jezika, za sve one koji tu obuku nisu prošli, a nalaze se na mestima gde je ovakva upotreba jezika obavezujuća.

Nadam se da će se predrasude, stereotipi, seksizam i mizoginija vidno umanjiti, ali sam isto tako svesna da je to proces na kome treba raditi i u koji je važno uključiti što više ljudi.

Poslednji pravopis iz 1993. godine pisali su muškarci.

„Gde se žene poštuju – tamo je i bogovima ugođeno; gde se ženama ne iskazuje poštovanje – tamo nijedno delo ne donosi ploda.“ (*Mahabharata*)

Ivana Stošić

O jeziku

„Progovori, pa ću ti reci ko si i šta si.“

Narodna izreka

Postoji više definicija jezika. Evo nekoliko:

„Jezik je specifičan sistem simbola koji imaju utvrđeno značenje, koji se mogu menjati, medjusobno spajati i zaamenjivati po određenim pravilima i ne moraju biti obavezno slični objektima koje označavaju“.

(M. Marković)

„Jezik je sistem znakova koji je (govorno i pisano) sredstvo opšte-nja, sporazumevanja među ljudima. Jezikom čovek saopštava svoje misli i osećanja drugim ljudima, a to označi da je društvena kategorija i da služi za usmeno i pismeno izražavanje pojava, da je njegov postanak vezan za postanak i razvoj ljudskog društva. Kao najsavršenije sredstvo sporazumevanja, on je vezan za misao, pa su mišljenje, svest i jezik u stalnom jedinstvu. Sa usavršavanjem misli, usavršava se jezik i, prirodno, sa usavršavanjem jezika – razvija se i mišljenje“.

(Živojin Stanojić – Ljubomir Popović)

„Jezik je sistem znakova koji čoveku omogućuje razvijen društveni i duševni život, i koji se ostvaruje u opštenju među ljudima“.

(Bugarski)

Srbija je jedina zemlja u regionu koja u svojim zakonima nije eksplicitno definisala šta je jezička diskriminacija na osnovu pola.

Razlog za to je, svakako, inertnost institucija, koje i same teško nadilaze okvire patrijarhalnih obrazaca ponašanja i tradicionalnih predstava o ženi i njenom društvenom angažmanu. Pritom je upitno koliko je jasna sama ideja o rodnoj ravnopravnosti i kakvu ulogu u tome ima rodno osetljivi jezik.

Rodno osetljiv jezik, odnosno upotrebu muškog i ženskog roda u jeziku, trebalo bi posmatrati u kontekstu ljudskih prava. Diskriminacija na osnovu pola jedan je od najraširenijih vidova diskriminacije u Srbiji, uprkos činjenici da žene i muškarci imaju jednaka prava. To pokazuju iskustva poverenika za zaštitu ravnopravnosti i broj pritužbi koje dobija-

ju. Kod nas se teško menjaju stereotipi o tradicionalnim društvenim ulogama muškaraca i žena, jer i dalje preovlađuju stavovi da postoje poslovi koji su rezervisani za žene, i oni koji su isključivo muški.

Upravo bi uvođenje rodno osetljivog jezika u službenu upotrebu doprinelo borbi protiv diskriminacije žena i većem poštovanju načela jednakosti polova.

Potrebu za uvođenjem rodno osetljivog jezika u Srbiji jedino prepoznaju nezavisne institucije poput Zaštitnika građana i Poverenika za zaštitu ravnopravnosti i neznatan deo akademske zajednice, a od pojedinih medija koji ga sprovode – *Danas* je među najdoslednijima. Ombudsman je 2010. doneo *Uputstvo za standardizovan nediskriminatorski govor i ponašanje* u kome objašnjava da generička upotreba muškog gramatičkog roda narušava rodnu ravnopravnost, te da je jezička nevidljivost žena neprihvatljiva.

Institucije, međutim, pokazuju otpor tako što ne postupaju po njihovom preporukama.

Tako je i dalje moguće da se u oglasima za posao zanimanja i funkcije navode samo u muškom rodu (direktor, profesor, pedagog), dok isključivo ženske imenice idu uz najslabije plaćena mesta (čistačica, kafe kuvarica, spremačica).

„Jezik koji koristimo samo je odraz stanja u društvu. U našem je i dalje, u najvećem broju slučajeva, potpuno normalno da su muškarci – direktori, stručnjaci i rukovodioci, dok su žene – sekretarice, medicinske sestre ili spremačice. I dalje se vode polemike da li nešto zvuči rogobatno ili smešno na ravnopravno korišćenje oba roda u nazivu zanimanja i dalje se gleda sa podozrenjem i podsmehom. A naš govor bi trebalo da bude takav da žene čini vidljivim u profesijama, u zanimanjima, titulama i da kroz jezik izrazimo njihovu ravnopravnost i njihovo dostojanstvo“, naglašava Petrušićeva.

Otpora prema rodno senzitivnom jeziku ima i u okolnim zemljama, ali je razlika u tome što njih zakoni obavezuju da ga koriste. Zapravo, u Sloveniji je rodno osetljiva jezička politika, koja je pravno regulisana još 90-ih godina, danas već sasvim prihvaćena u praksi, a to podrazumeva doslednu upotrebu naziva zanimanja u ženskom rodu. Prema hrvatskom Zakonu o ravnopravnosti spolova „diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam“. Slično je i u Zakonu o zabrani diskriminacije BiH, kao i u crnogorskom

Zakonu o ravnopravnosti polova, gde takođe stoji da je „korišćenje riječi u muškom rodu kao generički neutralne forme za muški i ženski rod“ diskriminacija.

Iskustvo nam je pokazalo da se ono što je zakonom uvedeno poštuje. Tako bi postojala zakonska obaveza, a ona bi zatim očekivano uticala na širu upotrebu rodno-senzitivnog jezika i govora. Upotreba jezika u kojem se jednak status i uloge žena i muškaraca ravnopravno tretiraju predstavlja bitan aspekt rodne ravnopravnosti. Njime se postiže i faktička ravnopravnost polova. Verovatno je i da ukoliko ništa ne budemo činili, prirodni procesi i promene jezika koji je, kao što smo već rekli živ i koji se vremenom menja, dovešće do toga da se postepeno uvode ovakve promene u jeziku.

Funkcije jezika

Informativna – najčešće govorimo ili pišemo da bismo druge obavestili o nekom činjeničnom stanju.

Ekspresivna – funkcija izražavanja osećanja i misli. Na ovaj način mi ne prenosimo nikakvo obaveštenje već prosto izražavamo svoja osećanja: „Živeo!“, „Bravo!“...

Imperativna – ima za cilj da utiče na ponašanje drugih ljudi. Koristimo je kada želimo da utičemo na druge ljude da obave neku radnju ili da se ponašaju na neki određeni način.

Za uspostavljanje društvenih odnosa – Ponekad jezik koristimo da bi uspostavili društveni kontakt. Tada koristimo fraze kao što su: „Drago mi je što smo se upoznali“, „Radujem se što ćemo sarađivati“. Na ovaj način ne izražavamo osećanja. Zašto se služimo jezikom? Da kažemo šta mislimo, da kažemo šta hoćemo, da iskažemo emocije, da pokažemo „ko smo“.

„Kada upotreba rodno senzitivnog jezika postane deo svakodnevne prakse organa republičkog nivoa i lokalne samopurave, to će biti najdelotvorniji put da jezik zaživi i u svakodnevnom životu kao civilizacijska tekovina“, kaže Nikola Nikodijević, predsednik skupštine grada Beograda. U Srbiji još uvek vlada rodna diskriminacija – problem je ženu koja se bavi naukom nazvati naučnicom, ali nije problem ženu koja se bavi čišćenjem nazvati čistačicom.

Pojmovnik rodne ravnopravnosti

Diskriminacija žena – „Označava svaku razliku, isključivanje ili ograničavanje koje se čini na osnovu pola, a kao efekat ili svrhu može imati da žene spreči ili im ne prizna pravo da uživaju ili ostvaruju svoja ljudska prava“ (OUN, *Konvencija o eliminaciji svih oblika nasilja nad ženama*).

Jednake mogućnosti – svako ljudsko biće bez obzira na svoje lične karakteristike ima jednaka prava i mogućnosti da ostvari i razvija svoje sposobnosti uz uvažavanje razlika.

Pol – podrazumeva biološke, unapred zadate razlike između žena i muškaraca.

Rod – podrazumeva razlike u društvenim ulogama žena i muškaraca koje se uče usvajanjem kulturnih obrazaca društva i podložne su promenama.

Rodna ravnopravnost – jednaka zastupljenost, moć i učešće oba pola u svim sferama javnog i privatnog života.

Rodna analiza – metod analize koji se koristi u cilju utvrđivanja razlika u položaju žena i muškaraca u određenim društvenim okolnostima. Analiza treba da pruži odgovore na tri pitanja: ko radi koje poslove, ko ima pristup sredstvima, dobiti i mogućnostima i ko kontroliše sredstva, dobiti i mogućnosti.

Rodno osetljiva statistika – statistički podaci razdvojeni po polu koji pružaju kvantitativne informacije o položaju žena i muškaraca.

Rodno osetljiv jezik – ponašanje u pisanoj i govornoj jezičkoj praksi tako da se pomoću jezika signalizira shvatanje o ravnopravnosti polova u društvu.

Ženska ljudska prava – „Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svešću i treba jedna prema drugima da postupaju u duhu bratstva“ (OUN, *Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima*).

Stereotipi – tvorac termina stereotip (V. Lipman) definisao ga je kao „slike u našim glavama“ koje pružaju okvire za objašnjenje događaja o kojima smo nedovoljno, delimično obavješteni. Ove se slike znatno razlikuju od „objektivnog sveta“ koji prikazuju, formiraju se pod uticajem društva i kulture, pre nego što je pojedinac sposoban da ih proveriti.

Stavovi i verovanja o drugima, posebno o drugim grupama su uproštena mišljenja, manje ili više pogrešna mišljenja koja stvaraju stabilnu i predvidivu sliku sveta i omogućavaju jednostavnije snalaženje u svetu razlika. Stereotipi su raspostranjene, klišeirane predstave o svojstvima različitih grupa ljudi. One su pristrasne kada se odnose na vlastitu grupu („naše“). Posebno značajnu ulogu stereotipije dobijaju onda kada postoje predrasude jedne grupe prema drugoj.

Predrasude – pod predrasadama mislimo na negativne stavove, praćene jakim negativnim osećanjima, a obično logički nezasnovane i neutemeljene na ličnom iskustvu. Negativne stereotipije o drugoj grupi služe da opravdaju takve predrasude, da dokažu da su negativna osećanja i neprijateljski postupci prema pripadnicima druge grupe razumljivi i opravdani.

Seksizam – u najširem smislu označava diskriminaciju prema polu u nekoj društvenoj zajednici i odnosi se i na muškarce i na žene. Oblici seksizma u jeziku mogu biti verbalni i neverbalni (grafički, slikovni, gestovni i sl.). Oblici verbalnog seksizma samo delimično zavise od strukture jezika, a mnogo više od stepena svesti pojedinaca u govornoj zajednici da takva pojava u jeziku postoji. Danas mnogi naučnici opisuju pojave jezičkog seksizma i predlažu načine za otklanjanje polne diskriminacije u jeziku, pre svega načine za postizanje doslednije vidljivosti žena u društvu, kodifikujući jezik tako da doprinese ubrzavanju promene položaja žena u društvu.

Jezik u javnoj i službenoj upotrebi (obrazovanju, sredstvima informisanja, administraciji – u formularima, upitnicima, zakonima i propisima) treba da sadrži simetrije ili neutralizacije razlike, neutralno iskazane funkcije/titule izražene u oba roda...

Mizoginija – oko značenja pojma mizoginija ne postoji opšti konsenzus (doslovce on znači: „mržnja prema ženama“). Prema određenju Adrienne Rich, mizoginija je organizovano, institucionalizovano, normalizovano neprijateljstvo i nasilje prema ženama. Prema Marini Blagoje-

vić, ovo određenje je preusko – jer je reč o pojmu koji je moguće „puniti“ različitim sadržajima. Okosnicu sistema mizoginije čine dominacija nad ženama, eksploatacija ženskih resursa kroz nejednaku razmenu i ponižavanje žena.

Mizoginijom se postiže pacifikacija žena, eliminacija ili smanjenje kompeticije, kontrola žena... To nije apstraktna, neutralna mržnja, već tradicionalno utemeljena, a novim društvenim odnosima obnovljena mržnja. Mizoginija proizvodi gubitke i dobitke za muškarce i za žene, na kolektivnom i na individualnom nivou. Ona se ne smanjuje, ali se menja, postaje sve suptilnija, sve teže prepoznatljiva, sve više usmerena na podsvest... Mizoginične komponente tradicionalne kulture bivaju aktivirane i obnovljene kada postoje dovoljno jaki podsticaji.

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Oblici za muški rod	Oblici za ženski rod	Alternativno
A		
Administrativni sekretar	Administrativna sekretarica	
Administrator	Administratorka	
Admiral	Admiralica	Admiralka
Advokat	Advokatica	Advokatkinja
Advokatski službenik	Advokatska službenica	
Aeromehaničar	Aeromehaničarka	
Agent	Agentkinja	Agentica
Agent	Agentkinja	Agentica
Agroekonomist(a)	Agroekonomistkinja	
Agronom	Agronomka	
Akademik	Akademkinja	
Akupresurist(a)	Akupresuristkinja	
Akupunkturist(a)	Akupunkturistkinja	
Akušer	Akušerka	
Alatničar	Alatničarka	
Ambasador	Ambasadorka	
Anatom	Anatomka	Anatomkinja
Anesteziolog	Anesteziološkinja	Anesteziologica
Analitičar	Analitičarka	
Anglist(a)	Anglistkinja	
Antropolog	Antropološkinja	Antropologica
Apotekar	Apotekarka	Apotekarica
Aranžer	Aranžerka	
Arheolog	Arheološkinja	Arheologica
Arhitekta	Arhitektica	
Arhivar	Arhivarka	
Asistent	Asistentkinja	
Astrolog	Astrološkinja	Astrologica
Astronom	Astronomka	Astronomkinja
Audiolog	Audiološkinja	
Autolakirer	Autolakirerka	
Avijatičar	Avijatičarka	
B		
Bakalin	Bakalinka	Bakalka
Baletski igrač	Baletska igračica	
Bankarski službenik	Bankarska službenica	
Barmen /Šanker	Barmenka/Šankerica	
Baštovan	Baštovanka	
Berač	Beračica	
Berberin	Berberka	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Bibliograf	Bibliografkinja	
Biciklist(a)	Biciklistkinja	
Bioenergetičar	Bioenergetičarka	
Biolog	Biološkinja	Biologica
Biofizičar	Biofizičarka	
Biotehnolog	Biotehnoškinja	Biotehnologica
Botaničar	Botaničarka	

C

Carinik	Carinarka	
Carinski inspektor	Carinska inspektorka	
Citolog	Citološkinja	Citologica
Crtič	Crtičica	
Cvečar	Cvečarka	

Č

Čarapar	Čaraparka	
Časovničar	Časovničarka	
Čelista	Čelistkinja	
Čipkar	Čipkarka	Čipkarica
Čizmar	Čizmarka	
Čobanin	Čobanica	
Čistač	Čistačica	
Član	Članica	
Čuvar	Čuvarka	

Ć

Ćevabdžija	Ćevabdžijka	
Ćilimar	Ćilimarka	
Ćumurdžija	Ćumurdžinica	

D

Daktilograf	Daktilografkinja	
Defektolog	Defektološkinja	Defektologica
Degustator hrane / pića	Degustatorka hrane / pića	
Dekan	Dekanica	Dekanka
Dekorater	Dekoraterka	
Demograf	Demografkinja	
Demonstrator	Demonstratorka	
Deratizer	Deratizerka	
Dermatolog	Dermatološkinja	
Desetar	Desetarka	
Dijetetski kuhar	Dijetetska kuharica	
Dimničar	Dimničarka	
Diplomata	Diplomatkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Direktor	Direktorica	Direktorka
Dirigent	Dirigentkinja	
Dispečer	Dispečerka	
Dizajner	Dizajnerka	
Docent	Docentkinja	
Doktor	Doktorica	Doktorka
Doktorand	Doktorantkinja	
Doktor nauka	Doktorica nauka	Doktorka nauka
Dokumentarista	Dokumentaristkinja	
Domar	Domarka	
Dostavljač	Dostavljačica	
Državnik	Državnica	
Dreser	Dreserka	
Državni službenik	Državna službenica	
Dostavljač	Dostavljačica	
Dramaturg	Dramaturškinja	
Dreser	Dreserka	
Družbenik	Družbenica	
Državnik	Državnica	
Državni službenik	Državna službenica	

Đ

Đubretar	Đubretarka	
----------	------------	--

DŽ

Džokej	Džokejka	
Džudista	Džudistkinja	

E

Ekolog	Ekološkinja	Ekologica
Ekonom	Ekonomka	Ekonomkinja
Ekonomista	Ekonomistkinja	
Električar	Električarka	
Elektroinstalater	Elektroinstalaterka	
Elektromehaničar	Elektromehaničarka	
Elektroničar	Elektroničarka	
Elektrotehničar	Elektrotehničarka	
Embriolog	Embriološkinja	Embriologica
Endokrinolog	Endokrinološkinja	Endokrinologica
Epidemiolog	Epidemiološkinja	Epidemiologica
Esejista	Esejistkinja	
Etnograf	Etnografkinja	
Etnolog	Etnološkinja	Etnologica
Evidentičar	Evidentičarka	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

F

Farbar	Farbarka	
Farmaceut	Farmaceutkinja	
Farmaceutski pomoćnik / asistent	Farmaceutska pomoćnica / asistentkinja	
Farmaceutski radnik	Farmaceutska radnica	
Farmakolog	Farmakološkinja	Farmakologica
Fasader	Fasaderka	
Feljtonista	Feljtonistkinja	
Filmski urednik	Filmska urednica	
Filolog	Filološkinja	Filologica
Filozof	Filozofkinja	
Finansijski službenik	Finansijska službenica	
Fitness instruktor	Fitness instruktorka	
Fizičar	Fizičarka	
Fiziolog	Fiziološkinja	Fiziologica
Fizijatar	Fizijatarka	Fizijatrica
Fizioterapeut	Fizioterapeutkinja	
Flautista	Flautistkinja	
Fonetičar	Fonetičarka	
Fonolog	Fonološkinja	Fonologica
Fotograf	Fotografkinja	
Fotoreporter	Fotoreporterka	
Frizer	Frizerka	
Frulaš	Frulašica	
Fudbaler	Fudbalerka	
Funkcioner	Funkcionerka	

G

Galanterist(a)	Galanteristkinja	Galanterka
Garderober	Garderoberka	
General	Generalica	Generalka
General-major	General-majorica	General-majorka
Generalni direktor	Generalna direktorica	Generalna direktorka
Generalni sekretar	Generalna sekretarka	
Generalni konzul	Generalna konzulka	
Genetičar	Genetičarka	
Geodeta	Geodetkinja	
Geofizičar ka	Geofizičar	
Geograf	Geografkinja	
Geolog	Geološkinja	Geologica
Geotehnolog	Geotehnološkinja	Geotehnologica
Ginekolog	Ginekološkinja	Ginekologica
Glumac	Glumica	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Gljivar	Gljivarica	Gljivarka
Glavni kuvar	Glavna kuvarica	
Gostioničar	Gostioničarka	
Gonič	Goničkinja	Goniteljica
Graditelj	Graditeljka	Graditeljica
Gradonačelnik	Gradonačelnica	
Građevinski inženjer	Građevinska inženjerka	
Gramatičar	Gramatičarka	
Grafički animator	Grafička animatorka	
Grafolog	Grafološkinja	Grafologica
Graničar	Graničarka	
Grnčar	Grnčarka	Grnčarica
Guverner	Guvernerka	
Glumac	Glumica	
Gonič	Goničkinja	Goniteljica
Graditelj	Graditeljka	Graditeljica
Gradonačelnik	Gradonačelnica	
Gramatičar	Gramatičarka	
Grafolog	Grafološkinja	Grafologica

H

Hidrolog	Hidrološkinja	Hidrologica
Hidrometeorolog	Hidrometeorološkinja	Hidrometeorologica
Higijeničar	Higijeničarka	
Hiromant	Hiromantkinja	
Hirurg	Hirurškinja	
Histolog	Histološkinja	Histologica
Hokejaš	Hokejašica	
Homeopata	Homeopatkinja	
Hortikulturista	Hortikulturistkinja	
Hotelijer	Hotelijerka	
Hidrolog	Hidrološkinja	Hidrologica
Hidrometeorolog	Hidrometeorološkinja	Hidrometeorologica
Higijeničar	Higijeničarka	
Hipotekarni službenik	Hipotekarna službenica	
Hirurg	Hirurškinja	
Histolog	Histološkinja	Histologica
Hokejaš	Hokejašica	
Homeopata	Homeopatkinja	
Hotelijer	Hotelijerka	
Hroničar	Hroničarka	

I

Igrač	Igračica	
Iguman	Igumanija	
Ilustrator	Ilustratorka	
Imunolog	Imunološkinja	Imunologica
Inspektor	Inspektorka	
Instalater	Instalaterka	
Instruktor	Instruktorica	
Instrumentalista	Instrumentalistkinja	
Intendant	Intendantkinja	
Internista	Internistkinja	
Inženjer	Inženjerka	
Ispitivač	Ispitivačica	
Istoričar	Istoričarka	
Istražitelj	Istražiteljica	Istražiteljica
Izaslanik	Izaslanica	
Izdavač	Izdavačica	
Izolater	Izolaterka	
Izrađivač	Izrađivačica	
Izvestilac	Izvestiteljica	
Igrač	Igračica	
Iguman	Igumanija	
Ilustrator	Ilustratorica	
Imunolog	Imunološkinja	Imunologica
Inspektor	Inspektorka	
Instalater	Instalaterka	
Instruktor	Instruktorica	
Instrumentalista	Instrumentalistkinja	
Intendant	Intendantkinja	
Internista	Internistkinja	
Inženjer	Inženjerka	
Ispitivač	Ispitivačica	
Istoričar	Istoričarka	
Istražitelj	Istražiteljica	Istražiteljica
Istražni sudija	Istražna sutkinja	
Izaslanik	Izaslanica	
Izdavač	Izdavačica	
Izolater	Izolaterka	
Izrađivač	Izrađivačica	
Izvestilac	Izvestiteljica	

J

Javni tužilac	Javna tužiteljica	Javna tužiteljica
Jezgrar	Jezgarka	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

K

Kafedžija	Kafedžijka	Kafedžinka
Kajakaš	Kajakašica	
Kaluđer	Kaluđerica	
Kalupar	Kaluparka	
Kalkulant	Kalkulantkinja	
Kamenorezac	Kamenorezačica	
Kamerman	Kameranka	
Kandidat	Kandidatkinja	
Kancelar	Kancelarka	
Kapetan	Kapetanica	
Karatista	Karatistkinja	
Kardiolog	Kardiološkinja	Kardiologica
Karikaturista	Karikaturistkinja	
Kartograf	Kartografkinja	
Kasir	Kasirka	
Kaskader	Kaskaderka	
Keramičar	Keramičarka	
Kibernetičar	Kibernetičarka	
Kinolog	Kinološkinja	Kinologica
Kiropraktičar	Kiropraktičarka	
Kladioničar	Kladioničarka	
Klesar/ Klesač	Klesarka /Klesačica	
Klimatolog	Klimatološkinja	Klimatologica
Ključar	Ključarka	Ključarica
Knjigovezac	Knjigovezačica	
Knjigovođa	Knjigovotkinja	
Knjižar	Knjižarka	
Književnik	Književnica	
Književni kritičar	Književna kritičarka	
Kočijaš	Kočijašica	
Kolporter	Kolporterka	

L

Laborant	Laborantkinja	
Lakirer	Lakirerka	
Legator	Legatorka	
Leksikograf	Leksikografkinja	
Leksikolog	Leksikološkinja	Leksikologica
Lektor	Lektorica	Lektorica
Lemilac	Lemiteljka	
Likvidator	Likvidatorica	
Limar	Limarka	
Lingvista	Lingvistkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Litolog	Litološkinja	Litologica
Logoped	Logopedica	Logopetkinja
Lončar	Lončarka	
Lovočuvar	Lovočuvarka	
Ložač	Ložačica	
Lutkar	Lutkarka	

M

Mačevalac	Mačevalka	
Mađioničar	Mađioničarka	
Magacioner	Magacionerka	
Magistar	Magistarka	
Magistrand	Magistrantkinja	
Major	Majorica	Majorka
Majstor	Majstorica	
Mandatar	Mandatarka	
Maneken	Manekenka	
Maser	Maserka	
Masker	Maskerka	
Mašinbravar	Mašinbravarka	
Mašinovođa	Mašinovotkinja	
Matematičar	Matematičarka	
Matičar	Matičarka	
Mehaničar	Mehaničarka	
Menadžer	Menadžerka	
Mesar	Mesarka	
Metalostrugar	Metalostrugarka	
Metalurg	Metalurškinja	
Meteorolog	Meteorološkinja	Meteorologica
Metlar	Metlarka	
Metodičar	Metodičarka	
Metodolog	Metodološkinja	Metodologica
Mikrobiolog	Mikrobiološkinja	Mikrobiologica
Miner	Minerka	
Ministar	Ministarka	
Mlekar	Mlekarica	Mlekarka
Modelar	Modelarka	
Modni dizajner	Modna dizajnerka	
Moler	Molerka	
Monah	Monahinja	
Montažer	Montažerka	
Monter	Monterka	
Mornar	Mornarka	
Motociklista	Motociklistkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Muzeolog	Muzeološkinja	Muzeologica
Muzičar	Muzičarka	
Muzikolog	Muzikološkinja	
N		
Nabavljač	Nabavljačica	
Načelnik	Načelnica	
Nadrilekar	Nadrilekarka	
Nadzornik	Nadzornica	
Naplaćivač	Naplaćivačica	
Narednik	Narednica	
Nastavnik	Nastavnica	
Naučnik	Naučnica	
Nautičar	Nautičarka	
Neurolog	Neurološkinja	Neurologica
Nijanser	Nijanserka	
Nosač	Nosačica	
Notar	Notarka	
Novinar	Novinarka	
Numerolog	Numerološkinja	Numerologica
Numizmatičar	Numizmatičarka	
Nutricionist(a)	Nutricionistkinja	
O		
Obrađivač	Obrađivačica	
Obučar	Obučarka	
Ocenjivač	Ocenjivačica	
Odbornik	Odbornica	
Odgajivač	Odgajivačica	
Oficir	Oficirka	
Oftalmolog	Oftalmološkinja	Oftalmologica
Okulist(a)	Okulistkinja	
Opat	Opatica	
Operater	Operaterka	
Optičar	Optičarka	
Organizator	Organizatorka	
Ornamentist(a)	Ornamentistkinja	
Ornitolog	Ornitološkinja	Ornitologica
Ortodont	Ortodontkinja	
Oštrač	Oštračica	
P		
Padobranac	Padobranka	
Paker	Pakerka	
Paleontolog	Paleontološkinja	Paleontologica

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Paleograf	Paleografkinja	
Parketar	Parketarka	
Parlamentarac	Parlamentarka	
Parničar	Parničarka	
Partner	Partnerka	
Pastir	Pastirica	
Patolog	Patološkinja	Patologica
Pčelar	Pčelarka	
Pedagog	Pedagoškinja	Pedagogica
Pedijatar	Pedijatarka	Pedijatrice
Pedikir	Pedikirka	
Peglar	Peglarka	
Pejzažni arhitekta	Pejzažna arhitektica	
Pekar	Pekarka	Pekarica
Perač	Peračica	
Periodont	Periodontkinja	
Pesnik	Pesnikinja	
Pilot	Pilotkinja	
Piljar	Piljarica	Piljarka
Pijanist(a)	Pijanistkinja	
Pirotehničar	Pirotehničarka	
Pisar	Pisarka	Pisarica
Pivar	Pivarka	
Plakatar	Plakatarka	
Planer	Planerka	
Planinar	Planinarka	
Plesač	Plesačica	
Pletač	Pletilja	
Plivač	Plivačica	
Podešavač (mašina)	Podešavačica	Podešavateljka
Podoficir	Podoficirka	
Podopolagač	Podopolagačica	
Podrumar	Podrumarka	
Poglavar	Poglavarka	
Pogrebnik	Pogrebница	
Policajac	Policajka	
Polirač	Poliračica	
Političar	Političarka	
Politikolog	Politikološkinja	Politikologica
Poljoprivrednik	Poljoprivrednica	
Pomagač	Pomagačica	
Pomoćnik	Pomoćnica	
Poreski službenik	Poreska službenica	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Poreznik	Poreznica	
Porotnik	Porotnica	
Portir	Portirka	
Portparol	Portparolka	
Poručnik	Poručnica	
Poslanik	Poslanica	
Poslastičar	Poslastičarka	
Poslovođa	Poslovotkinja	
Poslužitelj	Poslužiteljka	Poslužiteljica
Posrednik	Posrednica	
Poštar	Poštarka	
Postavljač	Postavljačica	
Potporučnik	Potporučnica	
Potpredsednik	Potpredsednica	
Potpukovnik	Potpukovnica	
Povrtar	Povrtarka	
Praktičar	Praktičarka	
Pratilac	Pratilja	
Pravnik	Pravnica	
Predavač	Predavačica	
Predsedavajući	Predsedavajuća	
Predsjednik	Predsjednica	
Predstavnik	Predstavnica	
Preduzetnik	Preduzetnica	
Premijer	Premijerka	
Prenosilac	Prenositeljka	
Preprodavac	Preprodavačica	
Prerađivač	Prerađivačica	
Prevodilac	Prevoditeljka	
Procjenitelj	Procjeniteljka	
Prodavac	Prodavačica	
Prodekan	Prodekanica	Prodekanka
Producent	Producentkinja	
Profesor	Profesorica	Profesorica
Programer	Programerka	
Proizvođač	Proizvođačica	
Projektant	Projektantkinja	
Promoter	Promoterka	
Propovednik	Propovednica	
Prorektor	Prorektorka	Prorektorica
Protetičar	Protetičarka	
Prozaist(a)	Prozaistkinja	
Psihijatar	Psihijatarka	Psihijatrica

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Psihoanalitičar	Psihoanalitičarka	
Psiholog	Psihološkinja	Psihologica
Publicist(a)	Publicistkinja	
Pukovnik	Pukovnica	
Putar	Putarka	
Poslastičar	Poslastičarka	
R		
Računovođa	Računovotkinja	
Radiestezist(a)	Radiestezistkinja	
Radiolog	Radiološkinja	Radiologica
Radiotelegrafist(a)	Radiotelegrafistkinja	
Radnik	Radnica	
Rasadničar	Rasadničarka	
Ratar	Ratarka	
Raznosač (pošte)	Raznosačica	
Razvodnik (posetilaca)	Razvodnica	
Realizator	Realizatorka	
Recenzent	Recenzentkinja	
Recepcioner	Recepcionarka	
Redaktor	Redaktorka	
Referent	Referentkinja	
Rektor	Rektorka	Rektorica
Rekviziter	Rekviziterka	
Reporter	Reporterka	
Reparator	Reparatorka	
Restaurator	Restauratorka	
Retušer	Retušerka	
Revizor	Revizorka	
Rezač	Rezačica	
Rezbar	Rezbarka	
Režiser / Reditelj	Režiserka / Rediteljka	
Ribar	Ribarka	
Rizničar	Rizničarka	
Romanist(a)	Romanistkinja	
Romansijer	Romansijerka	
Ronilac	Roniteljka	
Rudar	Rudarka	
Rukovalac	Rukovateljka	
Rukovodilac	Rukovoditeljka	Rukovoditeljica
Rvač	Rvačica	
Ronilac	Roniteljka	
Rudar	Rudarka	

S

Saksofonist(a)	Saksofonistkinja	
Sakupljač	Sakupljačica	
Saradnik	Saradnica	
Sastavljač (programa rada)	Sastavljačica	
Savetnik	Savetnica	
Scenarist(a)	Scenaristkinja	
Scenograf	Scenografkinja	
Sedlar	Sedlarka	
Seizmolog	Seizmološkinja	Seizmologica
Sekretar (neke ustanove – funkcija)	Sekretarka	
Senator	Senatorica	
Serviser	Serviserka	
Sinolog	Sinološkinja	Sinologica
Sinoptičar	Sinoptičarka	
Skelar	Skelarka	
Skijaš	Skijašica	
Skiper	Skiperka	
Skladištar	Skladištarka	
Skretničar	Skretničarka	
Slagač	Slagačica	
Slavist(a)	Slavistkinja	
Slikar	Slikarka	
Slovoslagač	Slovoslagačica	
Službenik	Službenica	
Snabdevač	Snabdevačica	
Snimatelj	Snimateljica	
Sobar	Sobarica	
Sociolog	Sociološkinja	Sociologica
Solista	Solistkinja	
Sortirer	Sortirerka	
Spasilac	Spasiteljica	
Speleolog	Speleološkinja	Speleologica
Spiker	Spikerka	
Sportista	Sportistkinja	
Staklar	Staklarka	
Staklorezac	Staklorezačica	
Statist(a)	Statistkinja	
Statističar	Statističarka	
Stażist(a)	Stażistkinja	
Stenodaktilograf	Stenodaktilografkinja	
Stenograf	Stenografkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Stilista	Stilistkinja	
Stjuard	Stjuardesa	
Stočar	Stočarka	
Stolar	Stolarka	
Stomatolog	Stomatološkinja	Stomatologica
Stražar	Stražarka	
Stručni saradnik / asistent	Stručna saradnica / asistentkinja	
Stručnjak	Stručnjakinja	
Sudija	Sutkinja	
Sufler	Suflerka	
Supervizor	Supervizorka	
Svetioničar	Svetioničarka	
Sveštenik	Sveštenica	
Svilar	Svilarica	
Svirač	Sviračica	

Š

Šabloner	Šablonerka	
Šahist(a)	Šahistkinja	
Šef	Šefica	
Šeširdžija	Šeširdžijka	
Šifrant	Šifrantkinja	
Šinter	Šinterka	
Šivač	Šivačica	Švalja
Šminker	Šminkerka	
Šofer	Šoferka	
Šnajder	Šnajderica	Šnajderka
Špediter	Špediterka	
Štampar	Štamparka	
Štimer	Štimerka	
Šumar	Šumarka	

T

Taksista	Taksistkinja	
Tapetar	Tapetarka	
Tašner	Tašnerka	
Teatrolog	Teatrološkinja	Teatrologica
Tehničar	Tehničarka	
Tehnolog	Tehnološkinja	Tehnologica
Telefonist(a)	Telefonistkinja	
Telegrafist(a)	Telegrafistkinja	
Teniser	Teniserka	
Teolog	Teološkinja	Teologica
Terapeut	Terapeutkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Tesar	Tesarka	
Tjelohranitelj	Tjelohraniteljka	
Tkač	Tkalja	
Tokar (drveta)	Tokarka	
Toksikolog	Toksikološkinja	Toksikologica
Topograf	Topografkinja	
Traktorista	Traktoristkinja	
Tramvajdžija	Tramvajdžijka	
Trapezista	Trapezistkinja	
Travar	Travarka	Travarica
Trener Trgovac	Trenerica	
Trgovački putnik	Trgovkinja	Trgovka
Trkač	Trgovačka putnica	
Tužilac	Trkačica	
Tutor	Tužiteljka	Tužiteljica
Trgovac	Tutorka	Tutorica
	Trgovkinja	Trgovka

U

Učitelj	Učiteljica	
Ugljar	Ugljarka	
Ugostitelj	Ugostiteljka	Ugostiteljica
Upravljač (vozilom)	Upravljačica	
Upravnik	Upravnica	
Urbanist(a)	Urbanistkinja	
Urednik	Urednica	
Urolog	Urološkinja	Urologica
Uzgajivač	Uzgajivačica	

V

Vajar	Vajarka	
Valjaoničar	Valjaoničarka	
Vaterpolista	Vaterpolistkinja	
Vaspitač	Vaspitačica	
Vatrogasac	Vatrogaskinja	Vatrogasilja
Veterinar	Veterinarka	
Vežilac	Vežilja	
Vicekonzul	Vicekonzulka	
Vinogradar	Vinogradarka	
Violinist(a)	Violinistkinja	
Vlasnik	Vlasnica	
Voćar	Voćarka	
Voditelj	Voditeljka	
Vodič	Vodičkinja	

Vodič za promociju i prihvatanje rodno-senzitivnog jezika

Vodnik	Vodnica
Vodoinstalater	Vodoinstalaterka
Vodonoša	Vodonoša
Vozač	Vozačica
Vračar	Vračara
Vratar	Vratarka
Vrtlar	Vrtlarka
Vulkanizer	Vulkanizerka
Vračar	Vračara
Vratar	Vratarka

Z

Zakivač	Zakivačica	
Zalagaoničar	Zalagaoničarka	
Zanatlija	Zanatlija	
Zamenik	Zamenica	
Zapisničar	Zapisničarka	
Zaprašivač	Zaprašivačica	
Zastakljivač	Zastakljivačica	
Zastupnik	Zastupnica	
Zavarivač	Zavarivačica	
Zidar	Zidarka	
Zlatar	Zlatarka	
Zoolog	Zoološkinja	Zoologica
Zubotehničar	Zubotehničarka	

Ž

Železničar	Železničarka
Žetelac	Žetelica
Železničar	Železničarka
Žetelac	Žetelica

Uputstva za standardizovan nediskriminativni govor i ponašanje

U izradnji institucionalnog identiteta potrebno je preduzeti ciljane napore ka prepoznavanju i suzbijanju diskriminativnih mehanizama mizoginije, ejblbodizma i homofobije, koja su u velikoj meri prisutna u našem društvu.

Zaštitnik građana ovim Uputstvom preporučuje, inicira i zahteva od svih institucija i aktera u javnom prostoru da dosledno poštuju pravila nediskriminativnog ponašanja i verbalnog izražavanja u odnosu na žene, osobe sa invaliditetom i osobama LGBT orijentacije.

Nediskriminativni jezik i ponašanje u odnosu na žene

Rodno diferenciran jezik je jezik rodne ravnopravnosti. Nasuprot tome, generička upotreba muškog gramatičkog roda, ili pretpostavka da je takva upotreba automatski „rodno neutralna“ narušava tu ravnopravnost, ako nije propraćena odgovarajućim objašnjenjem.

Neprihvatljiva je jezička nevidljivost žena – podrazumevanje da su žene obuhvaćene imenicama i zamenicama u muškom gramatičkom rodu.

Neophodno je svuda i uvek, kako u unutrašnjoj, tako i u spoljašnjoj komunikaciji, upotrebljavati rodno diferencirani jezik, tj. koristiti dosledno ženski gramatički rod za žene.

Pojmovi koji označavaju nazive položaja, profesija, zanimanja, zvanja, titula, radnih mesta žena, navode se po pravilu uvek u ženskom gramatičkom rodu.

Neophodno je pojam „gospođica“ potpuno eliminisati iz usmene, pismene i telefonske komunikacije, službenih dopisa, u svim javnim i ne-javnim situacijama profesionalne komunikacije.

Potrebno je standardizovati signature zaposlenih (umesto save-tnik, za zaposlenu ženu treba da piše savetnica, itd), vizit karte, potpise na službenim dopisima, natpise na kancelarijama, itd. Kada se pišu službeni dopisi, ako je nepoznat pol osobe kojoj se upućuje dopis, ne treba koristiti generički muški rod (npr. poštovani) već obavezno treba da na-vedemo „poštovana/poštovani“.

Zvanične delegacije koje traže prijem, a koje predstavljaju grane, kolektive ili grupe ljudi, npr. prosveta, socijalni rad i sl. treba da budu informisane da u svom sastavu, sem u posebnim slučajevima (npr. ru-dari) imaju članove oba pola.

Obrazloženje

Korišćenje rodno senzitivnog/diferenciranog jezika od suštinskog je značaja i predstavlja važan korak u postizanju rodne ravnopravnosti, ako znamo da je jezik ogledalo društva i reflektuje sve društvene, za-konske i političke promene i odnose koji vladaju u društvu. Rodno sen-zitivan jezik je pre svega pitanje društvene moći i podrazumeva veću vidljivost žena u jeziku i odbacivanje generičkog muškog roda, u kojem se žene podrazumevaju.

Zbog toga je važno da svuda i uvek, kako u unutrašnjoj, tako i u spoljašnjoj komunikaciji, upotrebljavamo rodno osetljiv jezik. Osim što je rodno osetljiv jezik važno društveno pitanje i značajan doprinos po-boljšanju vidljivosti žena i ženskog rada, on je sasvim gramatički oprav-dan u našem jeziku. Naš jezik je takav da dozvoljava upotrebu različitih nastavaka, i zatheva slaganje subjekta i predikata.

Pojam „gospodica“ treba izbegavati jer implicira da je bračni sta-tus žene neophodan podatak i u službenoj komunikaciji, što je netačno i potpuno je irelevantno. Važno je znati i da žene ne treba da se titu-liraju na način identifikovanja njihovog bračnog statusa ili odnosa sa muškarcima.

Svaka dosledno nediskriminativna institucija koja unapređuje po-štovanje rodne ravnopravnosti komunicira sa delegacijama sastavljene od osoba oba pola smatrajući ih legitimnim predstavnicima interesa svih koje predstavljaju.

Zakonska regulativa vezana za rodnu ravnopravnost

Ustav Republike Srbije jemči ravnopravnost žena i muškaraca i razvija politiku jednakih mogućnosti, zabranjuje diskriminaciju, kao i ropstvo, položaj sličan ropstvu i prinudan rad, garantuje pravo na rad, pravo na zaključenje braka i ravnopravnost supružnika i slobodu odlučivanja o rađanju, i nalaže posebnu zaštitu porodice, majke, samohranog roditelja i deteta.

Zakon o ravnopravnosti polova sadrži osnovne odredbe i način nadzora nad primenom Zakona, a reguliše zapošljavanje, socijalnu i zdravstvenu zaštitu, porodične odnose, obrazovanje, kulturu i sport, politički i javni život, kao i sudsku zaštitu.

Drugi zakoni koji su važni za položaj žena jesu: *Zakon o zabrani diskriminacije*, *Zakon o Zaštitniku građana*, *set izbornih zakona*, *Krivični zakonik*, *Porodični zakon*, *Zakon o socijalnoj zaštiti* i *Zakon o radu*.

Postojeći mehanizmi za rodnu ravnopravnost u Srbiji

- Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne Skupštine
- Savet za rodnu ravnopravnost Vlade Srbije
- Multi-sektorisko telo Vlade Srbije za sprovođenje RSBUN 1325
- Uprava za rodnu ravnopravnost pri Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalne politike
- Kancelarija Zaštitnika građana i Kancelarija Poverenika za zaštitu ravnopravnosti
- Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, Odbor za ravnopravnost polova Skupštine AP Vojvodine, pokrajinski Zavod za ravnopravnost polova, i kancelarija Pokrajinskog ombudsmana
- Lokalna tela za ravnopravnost polova formirani u opštinama (lokalnih samouprava) u Srbiji.

Strategije koje se odnose na žene

- *Nacionalna strategija za poboljšanje položaja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti*, sa oblastima: povećanje učešća žena u procesima odlučivanja i ostvarivanja rodne ravnopravnosti, poboljšanje ekonomskog položaja žena i ostvarivanje rodne ravnopravnosti, ostvarivanje rodne ravnopravnosti u obrazovanju, poboljšanje zdravlja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti u zdravstvenoj politici, prevencija i suzbijanje nasilja nad ženama i unapređenje zaštite žena, uklanjanje rodnih stereotipa u medijima i promocija rodne ravnopravnosti
- *Nacionalna strategija za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama u porodici i partnerskim odnosima*
- *Milenijumski ciljevi razvoja i Strategija za smanjenje siromaštva*
- *Strategija podsticanja rađanja – populacione politike*
- *Strategije: razvoja socijalne zaštite, zapošljavanja, javnog zdravlja, razvoja sporta, za mlade, za stare...*
- *Akcionni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za poboljšanje položaja žena i unapreživanje rodne ravnopravnosti*
- *Nacionalni akcionni plan za primenu Rezolucije SB UN 1325 – Žene, mir i bezbednost.*

Bibliografija

1. Milosavljević, Bojana (2007), *Forme učtivosti u srpskom jeziku*, Učiteljski fakultet, Beograd.
2. Mills, Sara (1995), *Language and Gender*, Longman, London.
3. Perović, Slavica (2006), *Jezik i rod*, Drobnjak, Nada, ur, On je rekla: upotreba rodno-senzitivnog jezika, Kancelarija za ravnopravnost polova Vlade Republike Crne Gore, Podgorica, 13– 64.
4. Ristić, Stana (2004), *Ekspresivna leksika u srpskom jeziku*, Institut za srpski jezik SANU, Beograd.
5. Savić, Svenka (1981), *Jezik i pol: termini za označavanje zanimanja koje vrše žene na fakultetu*, referat na VIII kongresu psihologa SFRJ, sekcija: Polne razlike, Zagreb.
6. Savić, Svenka (1995), *Jezik i pol: istraživanja u svetu*, Ženske studije, br. 1, Beograd.
7. Savić, Svenka (1996), *Jezik i pol: istraživanja kod nas*, Ženske studije, br. 2, Beograd.
8. Savić, Svenka (1998), *Žena sakrivena jezikom medija: kodeks neseksističke upotebe jezika*, Ženske studije, Centar za ženske studije, br. 10, Beograd.
9. Savić, Svenka (2004), *Žena skrivena jezikom medija: kodeks neseksističke upotebe jezika*, Futura publikacije, Novi Sad.
10. Savić, Svenka, *Uputstva za standardizaciju rodno osetljivog jezika*, Novi Sad.
11. Ajdžanović, Milan (2008), *Funkcionalno opterećenje sufiksa za obeležavanje osoba*, Filozofski fakultet, Novi Sad.
12. Dnevni list *Danas*, Marijana Stevanovic, 21. 12. 2014.
13. Marina Blagojević, *Mizoginija: nevidljivi uzroci, bolne posledice*, 2000. i u ostalim tekstovima zbornika: *Mapiranje mizoginije u Srbiji: diskursi i prakse* (2000). Preuzeto iz materijala za bazični program *Žene to mogu*, (detaljnije pogledati u: Svenka Savić, *Seksizam u jeziku – politika omalovažavanja*, 2000).

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

